

Komplexní hodnocení programu: příklad ex-post hodnocení Osy 1 Programu rozvoje venkova ČR pro období 2007 až 2013

Tomáš Ratinger

Tomáš Medonos, Martin Hruška

Konference České evaluační společnosti, 2017

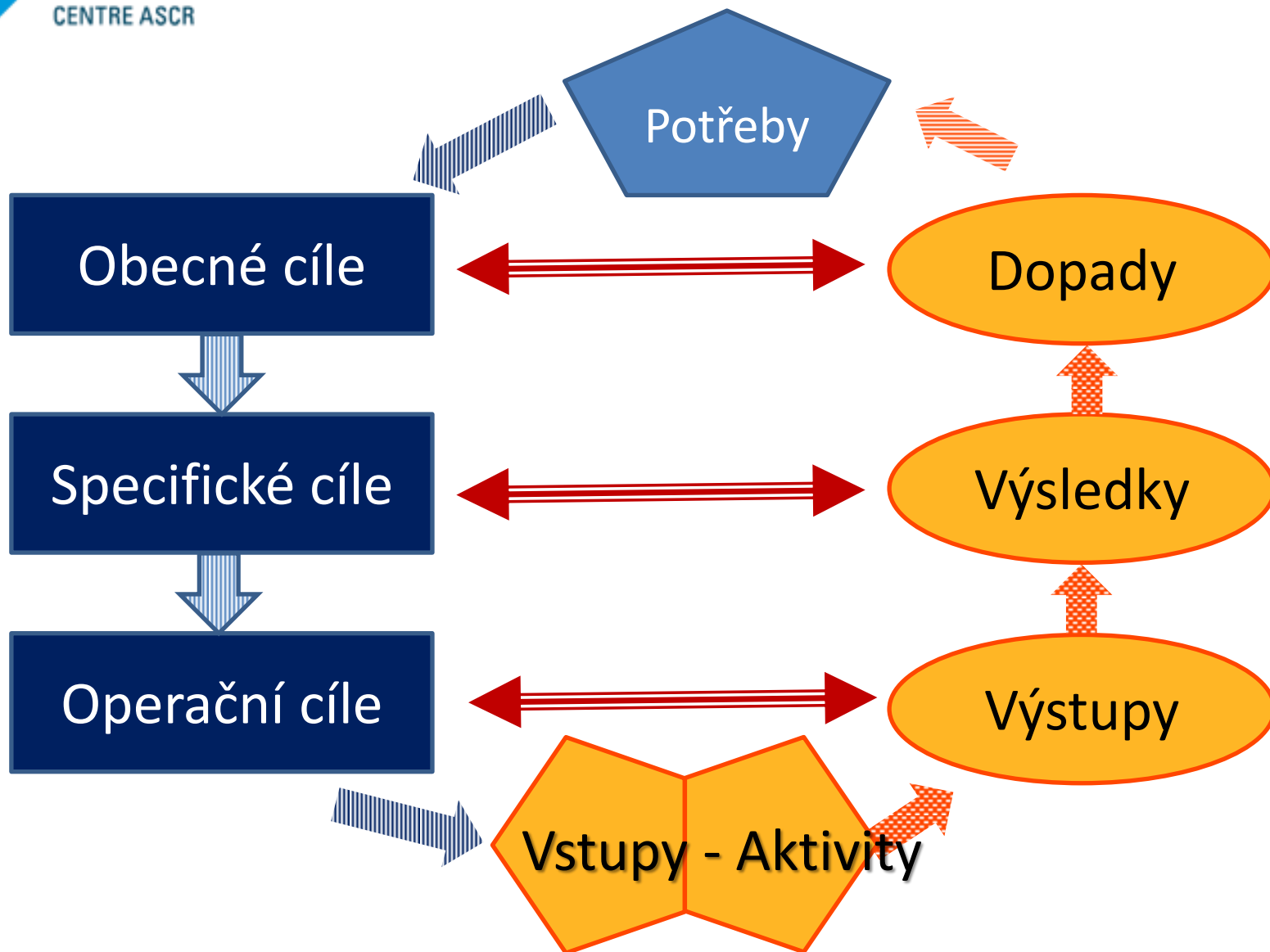
PRV 2007 - 2013

- Rozsah: 3,667 mld. EUR
- Čtyři osy:
  - Tři tematické – konkurence schopnost, životní prostředí a rozvoj venkova – centrální koordinace (přístup shora)
  - Čtvrtá pokrývající všechna témata ale s koordinací na nejnižší úrovni (přístup zdola)
- V každé ose 3 až 9 opatření a ta ještě rozdělena na podopatření.
- Tisíce projektů a příjemců, příjemci - několik projektů z více opatření (i os)
- Projekty realizovány 2008 až 2015.

Kritéria a rozsah hodnocení

- Kritéria
  - Relevance
  - Efektivnost (effectivity)
  - Ekonomická efektivnost (efficiency)
  - Spravedlnost (equity)
- Rozsah:
  - Jednotlivá opatření (pode nomenklatury EU)
  - Průřezové otázky

Efektivnost – Int. Log.

Výzvy pro hodnotitele

- Časový rámec – 9 měsíců (2 na vstupní, 7 na finální zpr.)
- Monitorovací data
  - Pro každé opatření a kolo zvlášť a ještě zvlášť, co bylo podáno, co realizováno (jiné údaje) a způsobilé výdaje.
  - Různé struktury záznamů
- Ostatní data
  - Dostat ! – FADN, ALBERTINA, ERÚ, satelitní snímky, ...
  - Provést! – šetření mezi příjemci
- Průřezové otázky
  - Je třeba zhodnotit jednotlivá opatření a pak průřezové otázky (to byl postup, ale jediný?)
- Volba metod (Vodítka + zkušenosti hodnotitele)
- Česká a Evropská nomenklatura opatření

Konsorcium

- Ekotoxa a IREAS
  - TC ASCR pod Ekotoxa
  - Ekotoxa: koordinace a Osa 2, Technická pomoc
  - TC: Osa 1
  - IREAS Osa 3 a 4
- + další experti

OSA 1

Osa I Potřeby

Programový dokument uvádí

- Zemědělství má tradici v ČR, ale jeho rozvoj a konkurenceschopnost zbrzdí:
  - Stále převažující zastaralé technologie
  - Odliv mladých schopných lidí
  - Nedostatečný přísun znalostí, malá inovativnost
  - Potíže s odbytem v důsledku nerovného postavení na trhu

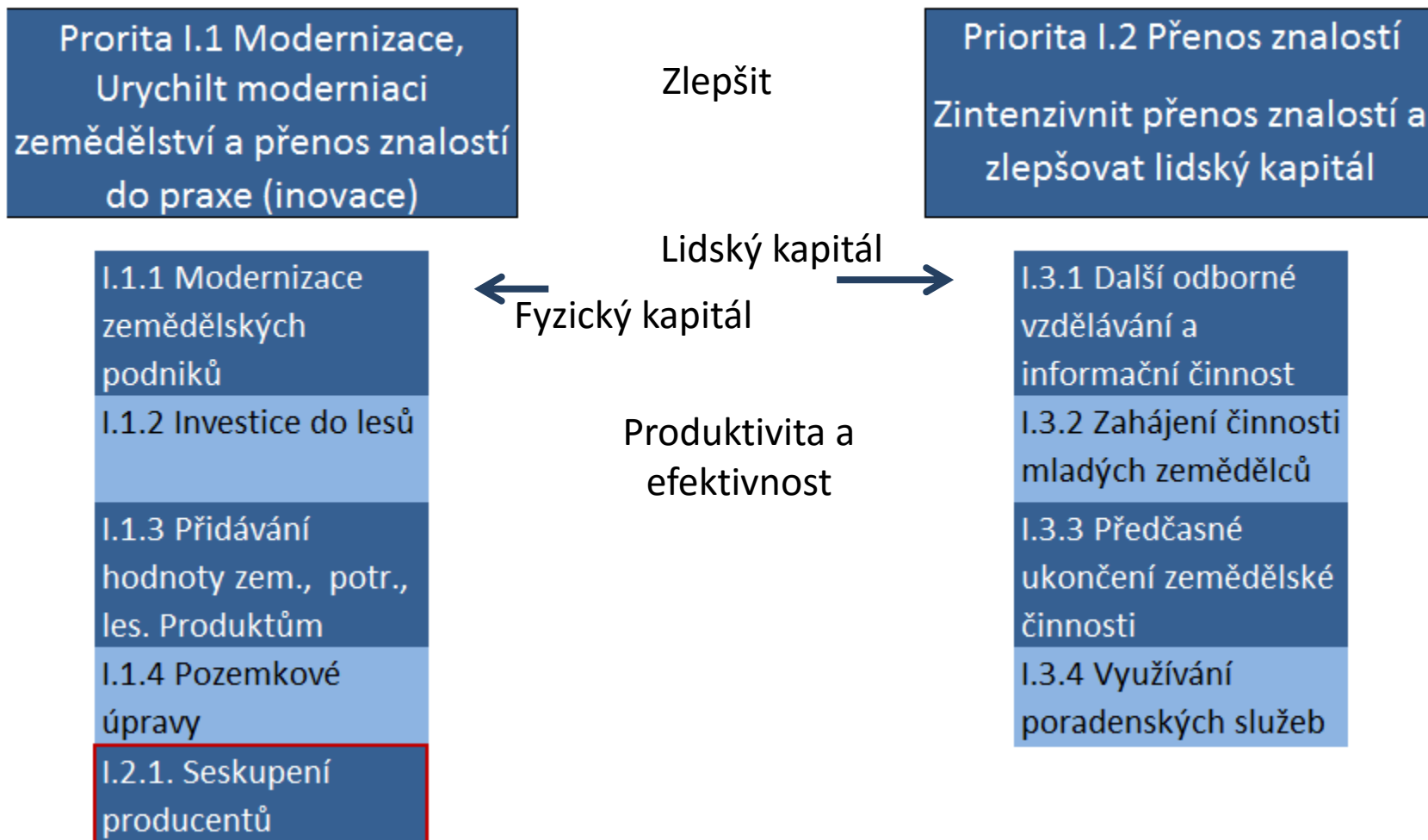
Mimo to:

- Před vstupem do EU - čisté investice negativní v souhrnu celého zemědělství (ČSÚ)
- Výzkum také ukázal, spolupráce zemědělců se znalostními centry je malá.

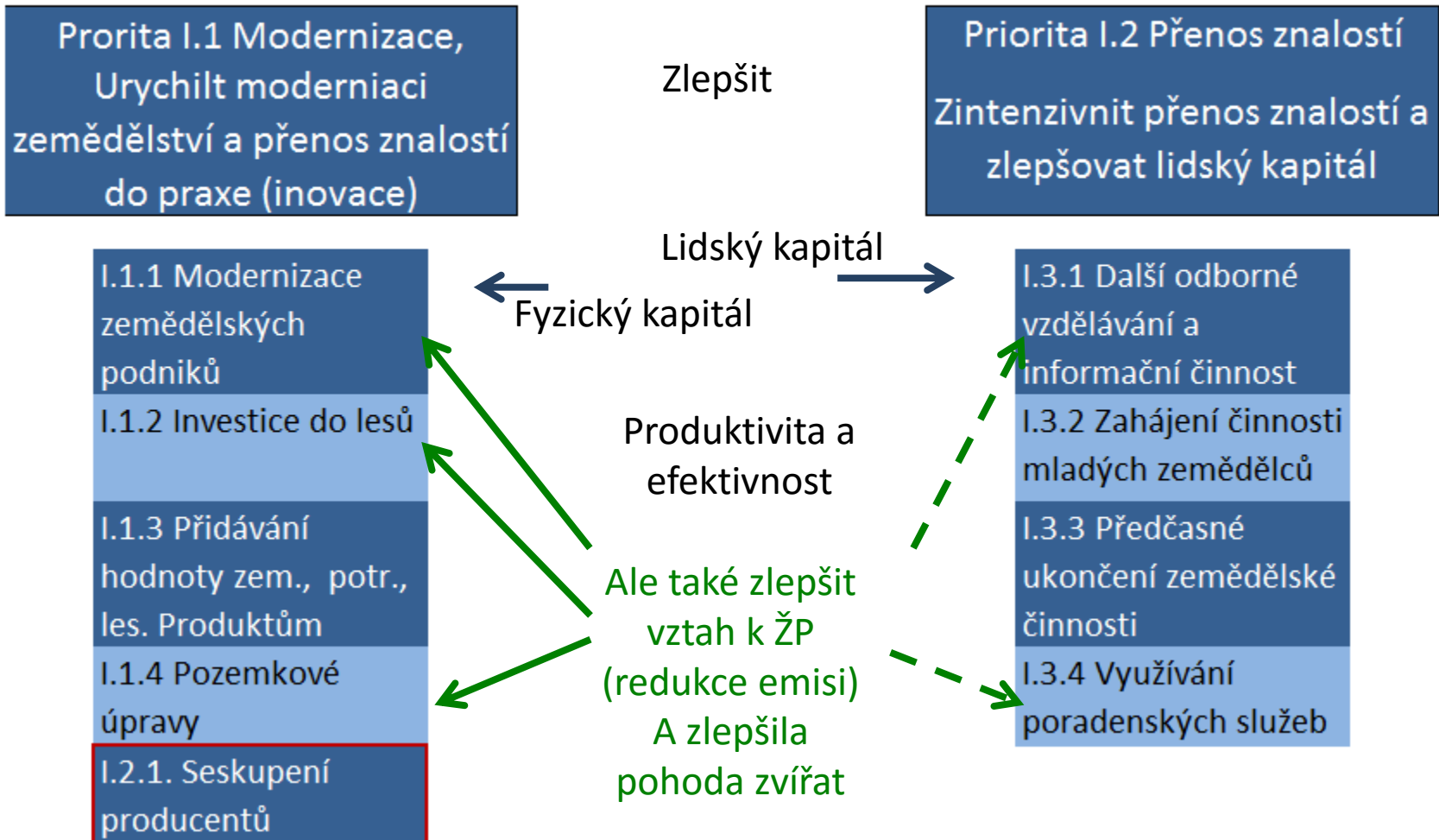
Osa I - cíle/opatření

Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Osa I - cíle/opatření

Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Cíle

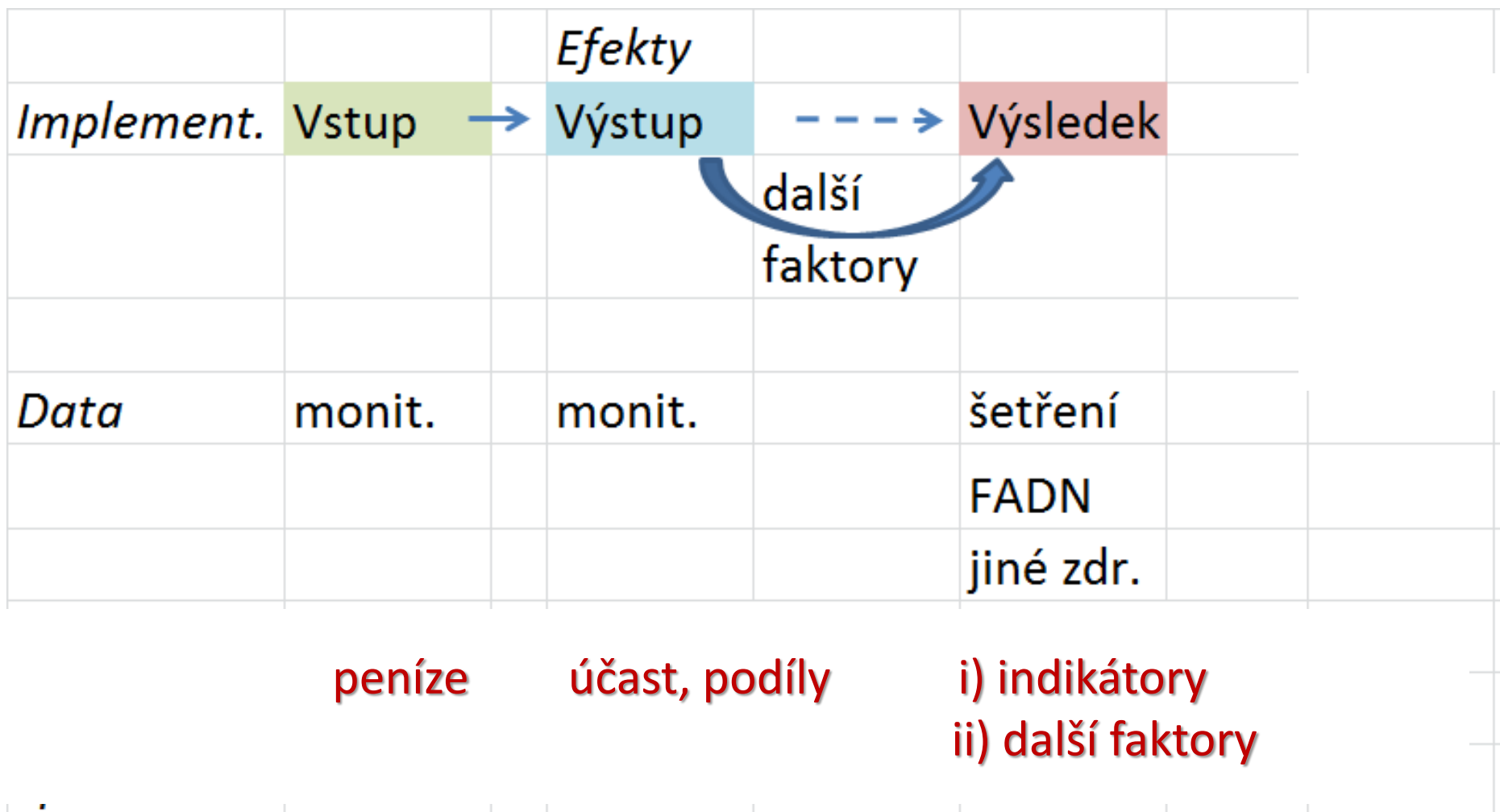
- Specifické cíle obvykle v popisu opatření
- Operační cíle až v implementaci
  - různá uplatnění preferenčních kritérií
  - za co kolik bodů
  - zamlženo oceňováním zvýšení spolufinancování ze strany příjemců

Pro každé opatření:

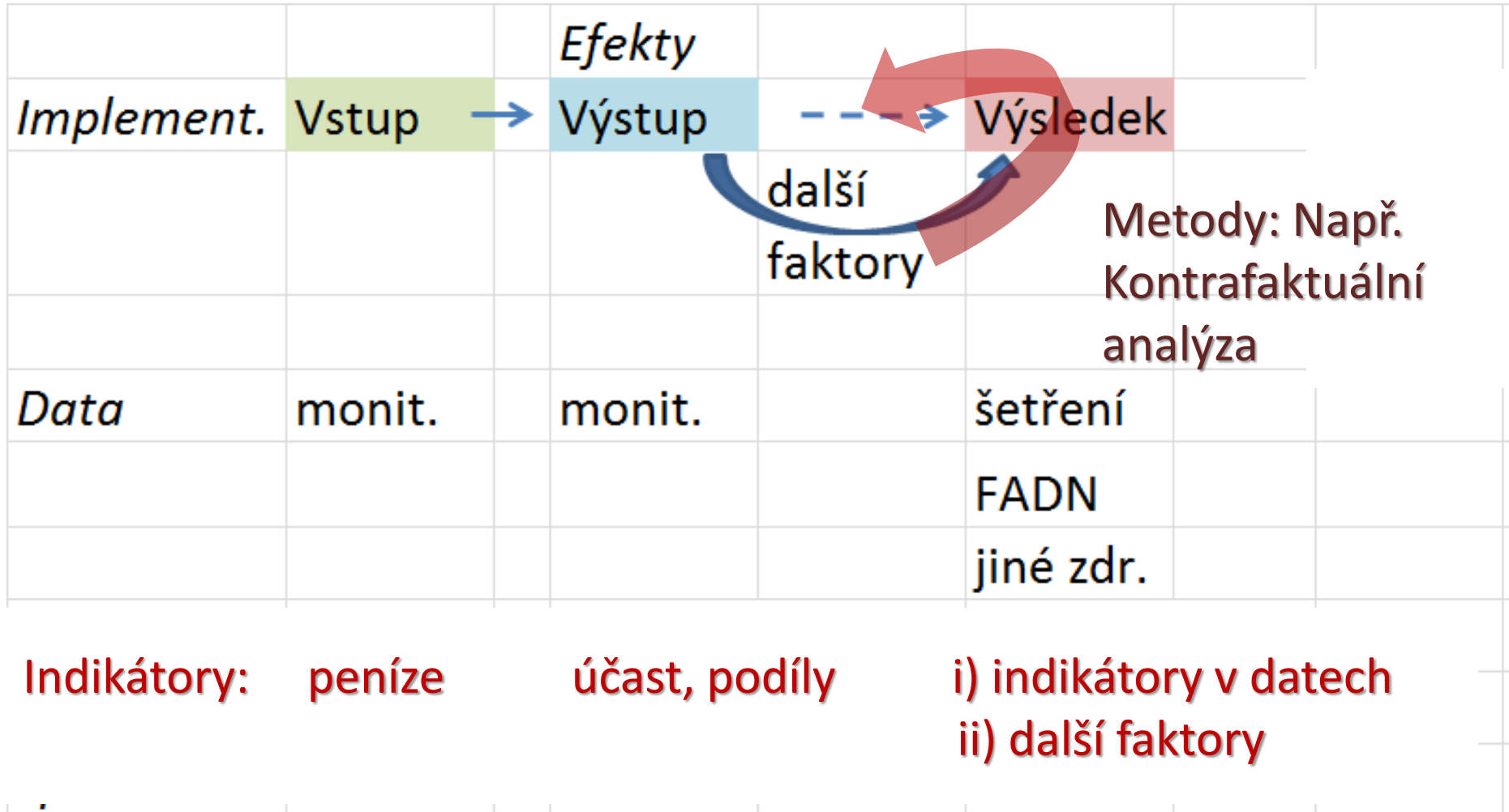

Výstup determinován operačními cíli a podporou implementace (info, stabilita pravidel, způsob podávání) – on-line šetření, rozhovory, příp. studie

Pro každé opatření:

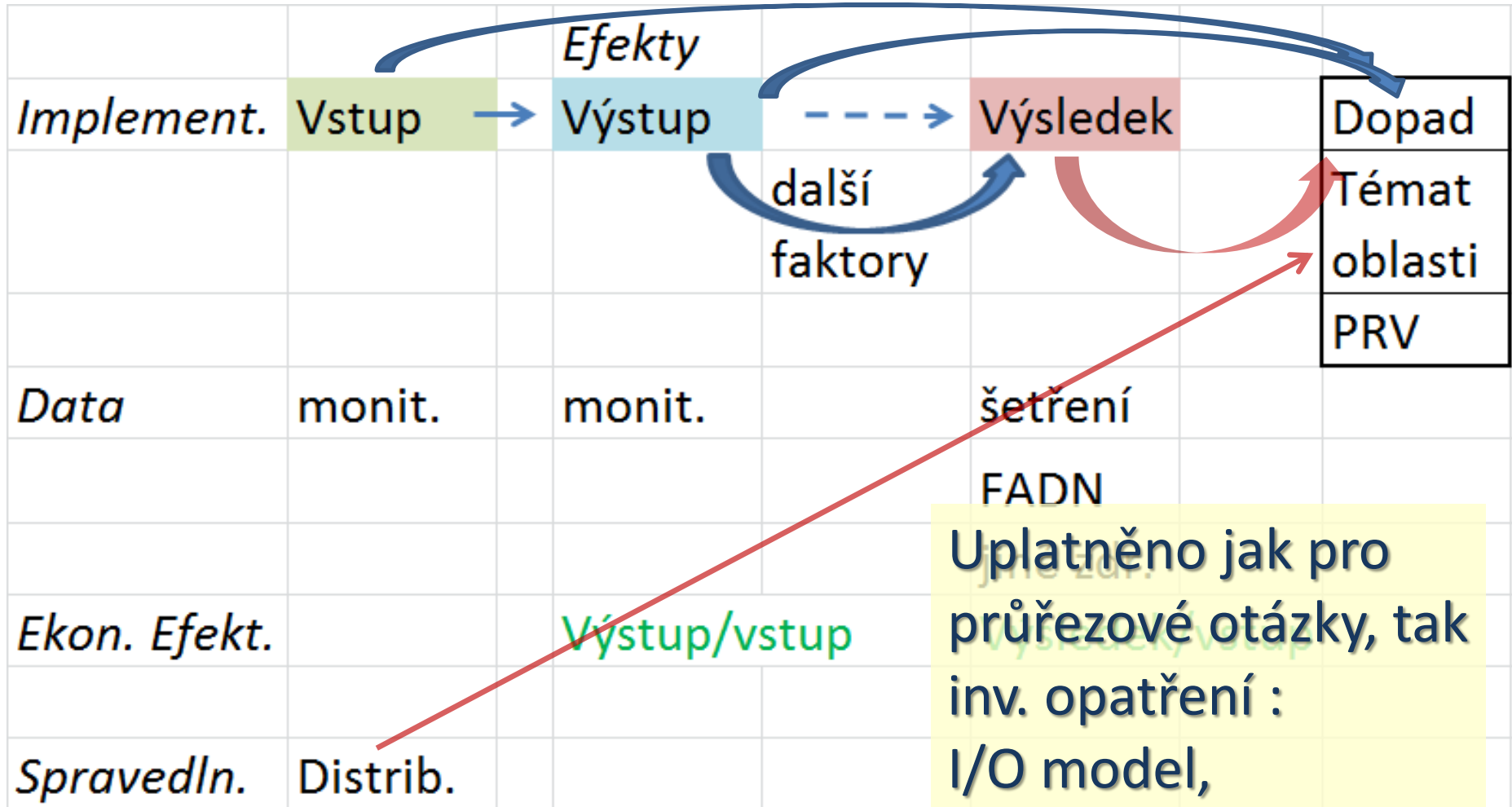
Pro každé opatření:

Pro každé opatření:

		<i>Efekty</i>		
<i>Implement.</i>	Vstup	Výstup	Výsledek	
				Metody: Např. Kontrafaktuální analýza
<i>Data</i>	monit.	monit.	šetření	
			FADN	
			jiné zdr.	
<i>Ekon. Efekt.</i>		Výstup/vstup	Výsledek/vstup	
<i>Spravedln.</i>	Distrib.	Velikost, produkční podmínky, věk (mladí)		

Pro každé opatření:

Osa I – Shrnutí použitých metod

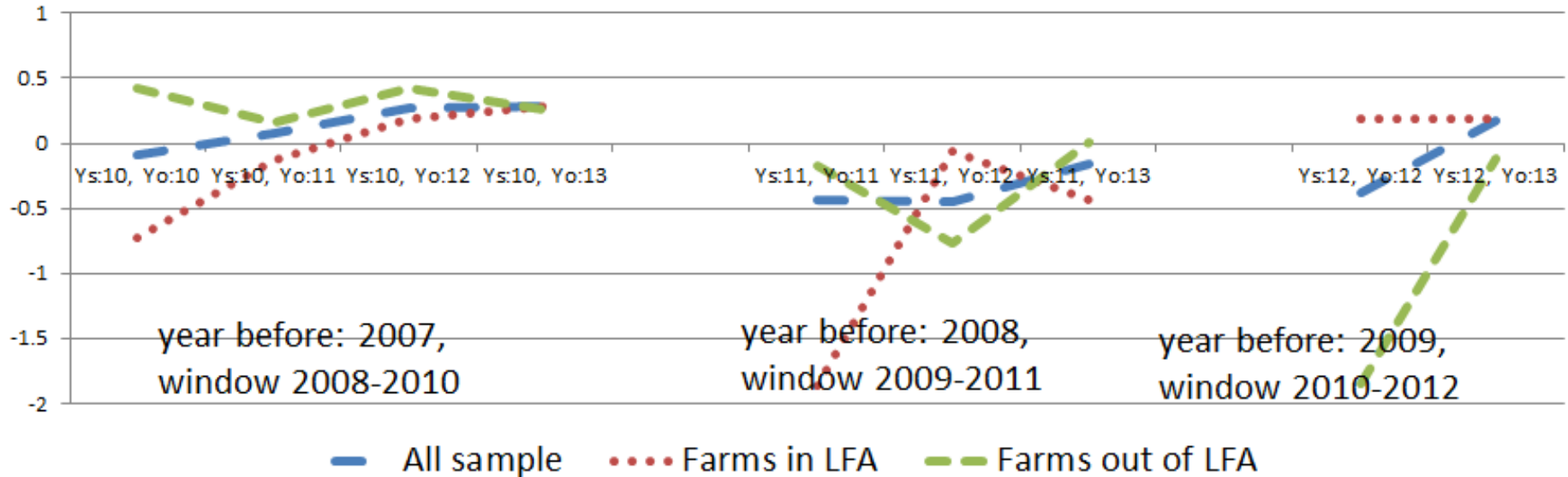
- TBE – Hodnocení založené na teorii
- Ekonometrická kontrafaktuální analýza s dvěma metodami přiřazování (PSM, DCM).
- Další statistické analýzy dat z databází MZe/SZIF a ČSÚ
- Doplnková šetření o názorech příjemců, případně dalších aktérů (využití webového dotazníku, statistické vyhodnocení)
- Případové studie
- MAPP (Method for Impact Assessment of Programmes and Projects)

Distribuční efekty – 121

	Počet podniků	Počet projektů	Celkové výdaje	Podpora	prům. počet proj.	max počet proj.
	%	%	%	%	počet	počet
Výměra ZP						
<=100 ha	37	28	12	13	1	9
>1000 ha	9	10	13	12	2	7
Počet projektů na podnik						
<=1	60	33	22	21	1	1
>4	4	16	24	25	7	31
Čerpání podpor opatření 121						
<=100000 EUR	67	47	16	16	1	6
>1000000 EUR	1	6	14	16	8	31

Kontrafaktuální analýza

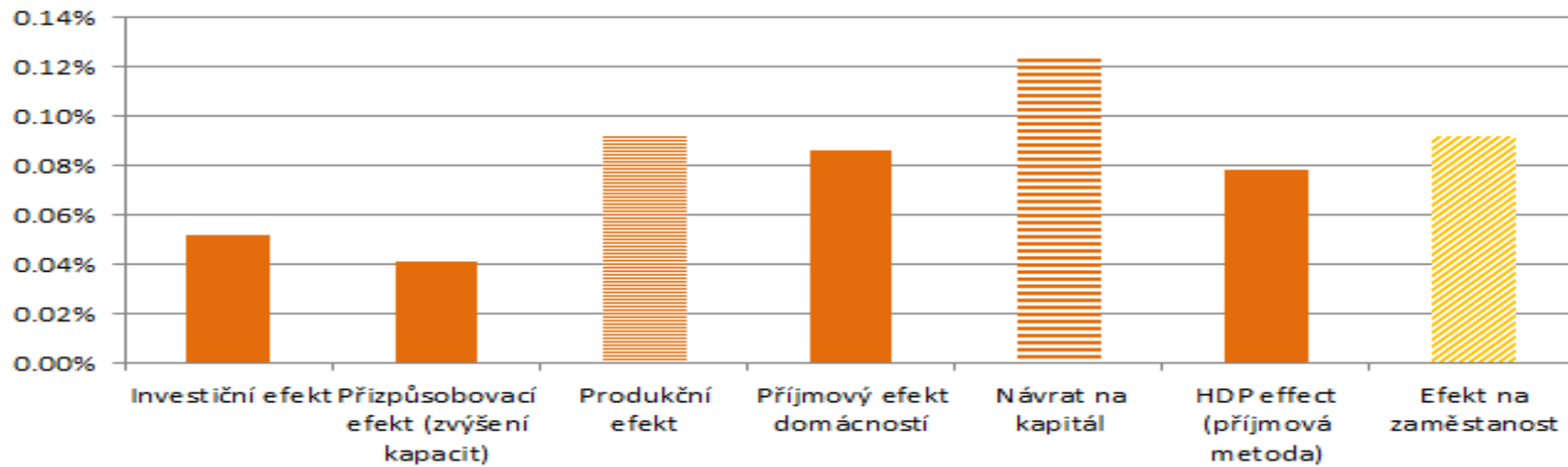
- Srovnání ekonomických výsledků podpořených podniků s kontrolní skupinou
- Nejlépe by bylo srovnat stejný podnik, když dostal a když nedostal podporu - to je ovšem nemožné
- Místo toho najdeme k každému podpořenému podniku co nejpodobnější podnik z kontrolní skupiny
- A spočteme průměrný rozdíl (ATT, ATE)

- ATT - produktivita práce
- Albertina - tudíž převážně velké podniky

I/O model - Konkurenceschopnost

Investiční podpory osy 1 celkem

- Relativní efekty oproti situaci bez podpory
- Za předpokladu kauzality a dodatečnosti podpor
- Podpora v prům. 10% HTFK (ale až 50 % na ČTFK)

Ekonomická efektivnost (15 let)

Odvětví (NACE)		Op. 121+124	Op 122 + 125	Op. 123+124	Op. 112	INV_Osa I
		Zem. (01)	Les (02)	Pot. (10)	(Zem.)	(01, 02,10)
HPH_Odv	tis. EUR	245 102	19 695	197 793	55 448	634 396
ČPH_NH	tis. EUR	331 127	40 857	190 006	76 276	974 493
Podpora	tis. EUR	370 006	74 657	145 119	54 903	874 425
Efektivnost 1	HPH_Odv/ Podpora	0,66	0,26	1,36	1,01	0,73
Efektivnost 2	ČPH_NH/P odpora	0,89	0,55	1,31	1,39	1,11

Šetření mezi příjemci

- Použito u všech opatření
  - Op. 111 instituce poskytující školení
  - Klíčová pro opatření, kde těžko kvantifikovat: Op. 114, 122, 123 a 124
- Zaměřeno na
  - Subjektivní vnímání přínosu
  - Mrtvou váhu
- Problém s přiřazením efektů opatřením (např. zlepšení v oblastech, které nebyly předmětem podpory)

Případové studie

- Kde bylo málo příjemců (např. 124)
- Kde je vznik efektů z vstupů velmi komplexní (inovace – 124, přidávání hodnoty – 123, investice do lesů)
- Časově náročné
- Nicméně dobré k pochopení jak příjemci
  - vnímají podporu
  - Kde jim přináší efekty, kde jsou synergie, vztah k dlouhodobému plánu
  - Kde je mrtvá váha
  - Kde jsou překážky

Případová studie – op. 122

MAPP

- **Strukturovaný přístup pro komplexní otázky**
  - Lesnická opatření (společně Osy 1 a 2)
  - Restrukturalizace sektoru mléka
- **Dovoluje zahrnout v jednom implementátory, příjemce a experty**
- **Příprava náročná, ale časově efektivní (jeden den pro fokusní skupinu)**

- 4 kroky

1. Obecný pohled na sektor mléka
2. Analýza trendů – indikátorů sloužících k popsání výsledků a dopadů opatření PRV
3. Vlivy opatření PRV a jiné politiky a externích faktorů
4. Hodnocení dopadu (významu působení PRV na indikátory)

Indikátor	profil					Vysvětlení	Opatření s největším vlivem
	--	-	-/+	+	++		
Pracovní místa v sektoru mléka	--	-	-/+	+	++	mírně negativní jako produkt modernizace, avšak snižování pracovní síly šlo přirozenou cestou odchodů do důchodu	Opatření121 investice do stájí a technologií
Velikost chovu dojných krav (průměr, hlavní producenti)	--	-	-/+	+	++	Výstavba nových moderních stájí umožnila zrušení nevyhrajících malých stájí	Opatření121 investice do stájí
Struktura produkce (malé, střední a velké podniky)	--	-	-/+	+	++	Opatření dávalo prostor pro všechny formy a velikosti chovů	
Produkce mléka	--	-	-/+	+	++	Modernizace zejména v oblasti krmení skotu přispěla k růstu užitkovosti a tím i produkce. Též přispěly investice do zásobníku a chlazení mléka.	Opatření121 investice do technologií chovů a krmení
Kvalita mléka	--	-	-/+	+	++	Modernizace a výstavba stájí přispěly k zlepšení zdravotního stavu dojníc a tím i kvality mléka. Též přispěly investice do zásobníku a chlazení mléka.	Opatření121 investice do stájí
Příjem z produkce mléka	--	-	-/+	+	++	Samy investice ne nutně vedly k vyšším příjmům. Někdy vysoká úvěrová zátěž. Pro příjem podstatnější přímé platby.	Přímé platby
Produktivita práce v chovu mléčných krav	--	-	-/+	+	++	Modernizace stájí a technologií umožnily, že jeden člověk obstará více ks zvířat, vyšší podíl mechanizace	Opatření121 investice do stájí a technologií
Ekonomická efektivnost (tržby/náklady)	--	-	-/+	+	++	Díky podporám došlo k mobilizaci kapitálu. Při dobrých cenách a s podporami dobrá návratnost investice. Ovšem podniky mohou být krátkodobě zranitelnější.	
Pohoda zvířat	--	-	-/+	+	++	Modernizace a výstavba stájí přispěly k zlepšení zdravotního stavu zvířat, větší prostory, dobrá ventilace dobrá dostupnost vody a krmení umožňují větší pohodu zvířat.	Opatření121 investice do stájí a technologií
Energetická náročnosti (energie/produkce)	--	-	-/+	+	++	Investice do stájí a technologií se projevily v energetických úsporách.	Opatření121 investice do stájí a technologií
Emise- vzduch, skleníkové plyny	--	-	-/+	+	++	Investice do stájí, jímek a hnojišť přispěly k snížení emisí. Zvláště se situace zlepšila při kombinaci s BPS.	Opatření121 investice do stájí a jímek, hnojišť
Emise - voda	--	-	-/+	+	++	Investice do stájí, jímek a hnojišť přispěly k snížení emisí. Zvláště se situace zlepšila při kombinaci s BPS.	Opatření121 investice do stájí a jímek, hnojišť

- Pro hodnocení
  - Data i metody jsou
  - Většinou jsme dostali konzistentní výsledky z více metod
- Časový stres
  - Přípravu, sběr dat, hodnocení
  - Interpretace – větší spolupráce s poskytovatelem a reprezentanty příjemců by byla potřeba.
- Současný monitoring by měl zlepšit hodnocení